

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/67/2015
Identifikačné číslo spisu:	5307203848
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5307203848.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcov 1/ Ing. N. a 2/ Ing. S., oboch bývajúcich v Q. I. zastúpených Advokátskou kanceláriou VARMUS s. r. o., so sídlom v Čadci, Palárikova 83, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Jozef Varmus, PhD., proti žalovaným 1/ J., bývajúcej v Q., Y., zastúpenej Advokátskou kanceláriou STEHURA & partners, v. o. s., so sídlom v Čadci, Fraňa Kráľa 2080, v mene ktorej koná ako spoločník advokát JUDr. Celestín Stehura, 2/ J., bývajúcej v Q. Y., 3/ U., bývajúcej v Q., Y., 4/ N., bývajúcemu v Q. Y. a 5/ C., bývajúcej v Q., Y., o uloženie povinnosti strpieť postavenie plota na hranici pozemkov, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 11C/60/2007, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. apríla 2013 sp. zn. 10Co/145/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 18. apríla 2013 sp. zn. 10Co/145/2012 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Čadca 7. júna 2007 sa žalobcovia domáhali voči pôvodnému žalovanému 1/ N. (ďalej aj pôvodný „žalovaný 1/“ alebo „právny predchodca žalovaných 2/ až 5/“) a voči pôvodne žalovanej 2/ J. (teraz žalovanej 1/) určenia, že hranica medzi ich pozemkom, zapísaným v katastri nehnuteľností pre kat. úz. Q. na liste vlastníctva č. XXXX. ako parcela registra „C“ č. 232/1 - orná pôda o výmere 515 m² (ďalej aj „pozemok žalobcov“ alebo „pozemok parcela č. 232/1“), a pozemkom žalovaných, zapísaným v katastri nehnuteľností pre kat. úz. Q. na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela registra „C“ č. 230 - orná pôda o výmere 534 m² (ďalej aj „pozemok žalovaných“ alebo „pozemok parcela č. 230“), vedie v bodoch A a B podľa polohopisného plánu, ktorý vypracuje v súdnom konaní znalec z odboru geodézie a kartografie. V žalobe uviedli, že žalovaní nerešpektujú hranicu medzi pozemkami tak, ako je zachytená v katastrálnej mape.

2. Pôvodný žalovaný 1/ a pôvodná žalovaná 2/ vo vyjadrení k žalobe žiadali túto zamietnuť ako nedôvodnú poukazujúc na skutočnosť, že rozsudkom Okresného súdu Čadca zo 16. novembra 1999 sp. zn. 4C/265/96, potvrdeného rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/1371/00, bola zamietnutá žaloba žalobcov proti nim o vydanie časti nehnuteľnosti - pozemku, pričom v tomto konaní sa súdy

prejudiciálne zaoberali aj otázkou hranice medzi ich pozemkom a pozemkom žalobcov a konštatovali, že žalobcovia nepreukázali priebeh hranice iným spôsobom, než ako prebieha, a teda nepreukázali, že by zasahovali do ich vlastníckeho práva a neprávom zabrali časť ich pozemku.

3. Okresný súd Čadca (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí prvým rozsudkom z 23. marca 2009 č. k. 11C/60/2007- 96 žalobe vyhovel. Po zrušení tohto rozsudku uznesením Krajského súdu v Žiline z 27. novembra 2009 sp. zn. 7Co/160/2009, v ktorom krajský súd konštatoval, že žalobu o určenie hranice nemožno oprieť o žiadnu hmotnoprávnú úpravu a že o inú situáciu by išlo, ak by sa žalobcovia domáhali vypratania časti pozemku alebo určenia vlastníctva k nemu, žalobcovia navrhli zmenu žaloby tak, že sa domáhajú uloženia povinnosti pôvodnému žalovanému 1/ a pôvodne žalovanej 2/ trpieť postavenie plota medzi pozemkom parcela č. 232/1 a pozemkom parcela č. 230 v bodoch C a D podľa znaleckého grafického plánu, ktorý je súčasťou znaleckého posudku č. 1/2009, vypracovaného v konaní znalcom Ing. I.. Uznesením okresného súdu zo 7. februára 2011 č. k. 11C/60/2007- 125 bola zmena žaloby pripustená.

4. Pretože v priebehu konania dňa 26. júla 2011 pôvodný žalovaný 1/ zomrel, okresný súd pokračoval v konaní s jeho dedičmi - žalovanými 2/ až 5/, a to tým, že uznesením zo 6. decembra 2011 č. k. 11C/60/2007-166 vyhovel návrhu žalobcov, aby namiesto pôvodného žalovaného 1/ vstúpili do konania žalovaní 2/ až 5/.

5. Následne okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 23. januára 2012 č. k. 11C/60/2007-181 v spojení s doplniacim rozsudkom zo 14. marca 2012 č. k. 11C/60/2007-191 uložil žalovaným povinnosť trpieť postavenie plota medzi pozemkom parcela č. 232/1 a pozemkom parcela č. 230 v bodoch C a D podľa znaleckého grafického plánu, ktorý je súčasťou znaleckého posudku č. 1/2009, vypracovaného v konaní znalcom z odboru geodézie a kartografie Ing. I., a rozhodol aj o trovách konania. Žalobu považoval za dôvodnú poukazujúc na výsledky vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil skutkový záver, že žalovaní, ako vlastníci susedného pozemku parcela č. 230, bránia žalobcom v oplotení ich pozemku parcela č. 232/1 na hranici medzi týmito pozemkami určenej bodmi C a D znaleckého grafického plánu, vypracovaného súdnym znalcom Ing. I.. Povinnosť žalovaných trpieť postavenie plota vyvodil z ustanovenia § 127 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, ak je to potrebné a ak to nebráni účelnému využívaniu susediacich pozemkov a stavieb, môže súd po zistení stanoviska príslušného stavebného úradu rozhodnúť, že vlastník pozemku je povinný pozemok oplotiť.

6. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej 1/ rozsudkom z 26. júna 2013 sp. zn. 15Co/18/2012 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku vo veci samej potvrdil a rozhodol aj o trovách prvoinštančného a odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že prvoinštančný súd riadne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho aj správny právny záver. Osobitne poukázal na konštatovanie znalca Ing. I., že skutočná hranica medzi pozemkami sporových strán nezodpovedá hranici vyznačenej v katastri nehnuteľností, a že už existujúci plot žalobcovia nepostavili hranici pozemkov, ale na svojom pozemku. V súvislosti s odvolacou námietkou o právoplatne rozsúdenej veci uviedol, že táto nie je opodstatnená, pretože v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 4C/265/1996 bola predmetom konania žaloba o ochranu vlastníckeho práva spočívajúca v nároku na vypratanie časti pozemku, zatiaľ čo predmetom prebiehajúceho konania je tzv. susedský spor, ktorého predmetom je uloženie povinnosti strpenia práva žalobcov postaviť plot.

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“). Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila vadami konania vyplývajúcimi z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. d/ a f/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“ alebo „O. s. p.“), t. j. prekážkou právoplatne rozhodnutej veci, ktorá mala byť založená právoplatným rozhodnutím vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 4C/265/96, a odňatím možnosti konať pred súdom, spočívajúcom v nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu.

8. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu navrhli tento mimoriadny opravný prostriedok ako neprípustný odmietnuť.

9. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivej ochrane porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

10. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná i po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. i nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu žalovanou 1/ ako oprávnenou osobou (ktorej dovolanie bolo potrebné považovať aj za dovolanie ostatných žalovaných majúcich v konaní, vzhľadom na predmet sporu, postavenie nerozlučných spoločníkov) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

11. Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

12. Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

13. Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O. s. p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihlíada dovolačný súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.). Existenciu väd konania uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p. dovolaateľka tvrdila, a to konkrétne väd uvedených pod písm. d/ a f/. Dovolačný súd preto v prvom rade venoval pozornosť skúmaniu existencie či neexistencie týchto väd, pričom zistil, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou vyplývajúcou z § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., t. j. odňatím možnosti žalovaných konať pred súdom, zakladajúcou nielen prípustnosť, ale zároveň bez ďalšieho aj dôvodnosť podaného dovolania.

14. K naplneniu tejto vady došlo zjavne nedostatočným odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu v podstatných otázkach, od ktorých záviselo správne rozhodnutie veci. V dôsledku toho je rozsudok odvolacieho súdu ako celok nespresvedčivý a už len táto skutočnosť je sama osebe dôvodom na jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie. Tento záver je súladný so stanoviskom Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2, v zmysle ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže byť skutočnosťou, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku. Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia,

priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

15. V preskúmvanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku síce zaoberal odvolacou námietkou o prekážke právoplatne rozhodnutej veci konštatujúc, že táto prekážka nie je daná (pre nedostatok totožnosti predmetu konania), no vôbec sa nevysporiadal so súvisiacou otázkou tzv. materiálnej právoplatnosti skoršieho rozhodnutia, t. j. so záväznosťou právoplatného rozsudku vydaného medzi sporovými stranami v skoršom konaní, hoci práve táto otázka, vzhľadom na konkrétne okolnosti, mala pre posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku celkom rozhodujúci význam. Súčasťou skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bolo totiž aj zistenie, že žalobcovia sa žalobou podanou na Okresnom súde Čadca 24. júna 1996 domáhali voči pôvodnému žalovanému 1/ N. a pôvodne žalovanej 2/ J. vypratania časti nehnuteľnosti - pozemku (teraz evidovaného ako parcela č. 232/1), pričom z obsahu spisu je zrejmé, že nárok odôvodnili tým, že po nadobudnutí pozemku v roku 1990 ho asi v roku 1993 oplotili, no nimi postavený plot nepredstavuje hranicu pozemku, pretože táto má byť posunutá smerom do pozemku užívaného označenými žalovanými, a že títo im zabrali plochu asi o výmere 50 m². Rozsudkom Okresného súdu Čadca zo 16. novembra 1999 č. k. 4C/265/96- 59, ktorý v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 31. júla 2000 sp. zn. 6Co/1371/00 nadobudol právoplatnosť 18. októbra 2000, bola táto žaloba zamietnutá z dôvodov, že žalobcovia nepreukázali, žeby hranica medzi ich pozemkom a pozemkom žalovaných mala prebiehať inak, než ako prebieha a ako je viditeľne vyznačená plotom s hrubým betónovým základom, ktorí postavili sami žalobcovia, a teda že nepreukázali, že žalovaní im neprávom zabrali časť nehnuteľnosti. Dovolací súd považuje v tejto súvislosti za potrebné uviesť, že spor o hranicu medzi pozemkami je v podstate vždy sporom o vyriešenie otázky vlastníctva určitej plochy, ktorej vlastníctvo je sporné medzi vlastníkmi dvoch susediacich pozemkov. Podľa ustálenej súdnej praxe právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku vecí rozsúdenej (rei iudicata) pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je, alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu (R 110/2003). V prípade zamietnutia žaloby o vydanie časti pozemku pre nepreukázanie vlastníckeho práva uvedené znamená, že otázka určenia vlastníckeho práva k spornej ploche pozemku, a teda aj otázka rozsahu, resp. rozhraničenia predmetu vlastníctva, t. j. priebehu hranice medzi susediacimi pozemkami, už nemôže byť medzi tými istými účastníkmi samostatne predmetom nového konania, a že riešenie tejto otázky v inom konaní medzi tými istými účastníkmi, v ktorom má povahu predbežnej otázky, je pre súdy záväzné (por. aj uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 243/2003 z 22. februára 2006).

16. Pokiaľ sa odvolací súd otázkou záväznosti právoplatného rozsudku v skoršom konaní nezaoberal, resp. nevyvodil z nej vyplývajúce procesné dôsledky, a pristúpil k opätovnému skúmaniu otázky vlastníctva k spornej ploche, teda otázky priebehu hranice medzi pozemkami, potom je odôvodnenie jeho rozsudku postihnuté aj ďalším závažným nedostatkom. Tento nedostatok spočíva v úplnej absencii úvah, resp. vysvetlenia, prečo za správnu, t. j. vlastnícku hranicu medzi pozemkom žalobcov a pozemkom žalovaných, považoval mapovú hranicu určenú znalcom a prečo vlastníckou hranicou nemôže byť užívacia hranica, najmä ak zistené okolnosti nasvedčujú, že táto bola po dlhú dobu rešpektovaná už právnymi predchodcami žalobcov, a že na tejto hranici sami žalobcovia vybudovali oplotenie s betónovým základom. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu navodzuje dojem, že otázku určenia vlastníckeho práva, teda aj určenia vlastníckej hranice preniesol odvolací súd na znalca, hoci ide o otázku právnú, ktorej riešenie patrí výlučne súdu.

17. Nepresvedčivosť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je daná aj v časti právneho záveru, že ide o tzv. susedský spor a že dôvodnosť žaloby je daná ustanovením § 127 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Uvedené ustanovenie totiž výslovne umožňuje len uloženie povinnosti žalovaným oplotiť svoj pozemok. Keďže takýto nárok nebol predmetom konania (predmetom konania bol nárok žalobcov na uloženie povinnosti strpieť postavenie plotu), riadne odôvodnenie rozsudku vyžadovalo, aby odvolací súd objasnil svoje úvahy, prečo prichádza do úvahy aplikácia tohto ustanovenia. Bez takéhoto náležitého vysvetlenia, je odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu aj rozporné, keď na jednej strane odvolací súd vychádza z použitia označeného ustanovenia, a teda zo záveru, že ide o tzv. imisie, t. j. zasahovanie do susedských práv žalobcov výkonom vlastníckeho práva žalovaných, no na druhej strane sa zaoberá otázkou určenia

hranice, t. j. otázkou rozsahu predmetu vlastníctva, a teda uplatnený nárok považuje za nárok na ochranu vlastníctva.

18. Dovolací súd ďalej dáva do pozornosti odvolaciemu súdu, že pokiaľ na strane žalobcu alebo žalovaného vystupuje viac subjektov, ich číslovanie musí zodpovedať počtu týchto subjektov, a to aj za situácie, ak niektorý z nich stratí procesnú subjektivitu a súd pokračuje v konaní s jeho dedičmi, resp. s jeho právnym nástupcom.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je právny názor dovolacieho súdu záväzný (§ 455 C. s. p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.